

Romano hangos

15.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 18 • VYŠLO 9. LISTOPADU 2012

zprávy

BERLÍN – V Berlíně byl 24. října za účasti německé kancléřky Angely Merkelové a prezidenta Joachima Gaucka odhalen Památník evropských Romů, kteří zahynuli při holocaustu. Iniciátorem akce byla Rada Sintů a Romů v Heidelbergu s jejím předsedou Romani Rosem. Ten přednesl projev, určený nejen německé veřejnosti, ale i Evropské unii. Celá událost nebyla českou veřejností příliš vnímána, byť následujícího dne o ní česká média informovala. Žádná z oficiálních osobností ČR nepřijela. Osobně organizátory byl pozván redaktor RH Karel Holomek.

VARŠAVA – Ve věku 95 let zemřel Polák Wilhelm Brasse, který zdokumentoval zvěrstva nacistů v koncentračním táboře Osvětim. Brasse, vězeň v Osvětimi, musel jako profesionální fotograf pracovat pro Josefa Mengeleho a jeho dokumentační středisko hrůzných zločinů na věznicích. Tak vznikla neopakovatelná sbírka známých fotografií, dokumentujících činnosti nacistů. Bez Wilhelma Brasse, tohoto statečného a profesionálního Poláka, bychom toho dnes spoustu nevěděli.

PRAHA, BRNO – Nově zvolená senátorka Eliška Wagnerová opustila senátorský Klub pro obnovu demokracie – KDU ČSL a nezávislí, kde vedle ní působili i Jiří Čunek a Tomio Okamura. Právě kvůli nim a jejich názorům se s klubem rozloučila. Vadily jí Okamurovi výroky, že by v případě zvolení prezidentem podporoval vystěhování Romů. Co se týká praktických kroků Jiřího Čunka jako představitele Vsetína, ty znamenaly pro vystěhované Romy téměř katastrofu. Klub se s těmito postoji ztotožňuje a to by bylo pro senátorku Wagnerovou nepřijatelné. (www.romea.cz, kh)

Chytil jsem u toho Cikána – v dobrém světle

Foto: Jiří Salík Sláma

PRAHA, BRNO – Novou fotografickou soutěž v rámci kampaně „Romové pracují a chtějí pracovat“ představila začátkem listopadu společnost IQ Roma servis. Vítězné snímky soutěže budou vystaveny od 30. listopadu do 13. prosince v brněnském divadle Reduta.

Letošní kampaň vznikala s cílem upozornit na stále se zhoršující postoj české veřejnosti vůči Romům. Projekt „Romové pracují a chtějí pracovat“ viditelným způsobem reaguje na situaci, kdy jsou jednotliví Romové stále nuceni čelit diskriminaci a ponižujícímu přenosu negativních kolektivních předsudků.

Fotografická soutěž s provokativním názvem „Chytil jsem u toho Cikána – v dobrém světle“ svým

částečně kontroverzním pojetím navazuje na reklamu v dopravních prostředcích, internetové stránky mypracujeme.cz a nově také na rozhlasovou reklamu na Radiu 1.

Klíčovým nosičem kampaně je od jejího spuštění webový portál www.myppracujeme.cz, průběžně aktualizovaný novými příběhy pracujících Romů. Na webových stránkách se objevují také vlastních medailonky, foto a videodokumenty zasílané samotnými Romy, kteří ve svých příspěvcích odkazují na ideu kampaně.

Hlavním tématem fotografické soutěže, jejímž patronem a současně také vedoucím odborné poroty je známý fotograf Jindřich Štreit, jsou pracující Romové. První linie soutěže se uskutečňuje anonymním

hlasováním na webových stránkách www.myppracujeme.cz/fotosoutez. Soutěž je napojena i na sociální síť s možností sdílení soutěžní fotografie. Vyhrávají soutěžní fotografie s nejvyšším počtem hlasů. Absolutního vítěze vybere odporná porota pod vedením Jindřicha Štreita.

Termíny pro zasílání fotografií končí 28. listopadu v rámci kategorie hlasování na webu mypracujeme.cz v podsekcí „fotosoutěž“, kam soutěžící budou uploadovat vlastní fotografie.

Pro vítěze jsou připraveny zajímavé věcné ceny jako předplatné časopisu FotoVideo, licence nových softwarů Zoner Photo Studio 15 či poukazy na fotokurzy firmy NICOM v celkové hodnotě více než 25 000 Kč. (vap)

z obsahu

O romských vzorech

J. Balážová: hledejme i to kladné
strana 2

Znáte Lukáše Kotlára?

Olašský student ze školy Open Gate
strana 3

Pro Romy bez Romů

Anketa: obohacování, či nezájem?
strana 4, 5

Žáci Edyho Baloga

Boxeři na hranici svých možností
strana 5

Veronika chce na práva

Co takhle fotostrana na sedmičce?

Denisa Balogová: Díky rodičům jsem teď tam, kde jsem

Jméno **Leila Saimira Mariglena** na Facebooku jakoby naznačovalo arabsko-italský původ. A i fotografie na této stránce jakoby středomořskou exotiku potvrzovaly. Za kreativně vymyšlenou přezdívku však najdeme Denisu Balogovou. Její prarodiče pocházejí z řady slovenských Romů, rodiče žili už v Česku, otec Denisy je napůl Maďar. „Maminka pracuje jako dispečerka na Vrbeňáku deset let a otec je železničář u firmy Chládek a Tintěra už třicet let,“ upřesňuje Leila-Denisa. Pokud jde o sourozence, má jednu, o čtyři roky starší sestru: „Teď momentálně nejsme v kontaktu, jinak dřív jsme si rozuměli. Když jedna z nás měla problémy, tak jsme

tu byly jedna pro druhou.“ Doma rodiče Denisy romsky nemluví, otec si to nepřál. „Po čase už mu to nějak nevadilo, když k nám přišla třeba babička, teta nebo strejda. Ale jinak jsme nějak tu řeč se sestrou nepobíraly a prožívaly,“ vysvětluje mladá Romka. „Děťství jsem prožila většinou mezi Romy a je tomu tak dodnes. Sem tam se vyskytnu i mezi českými přáteli, ale s Romy si víc rozumím,“ zamýšlí se.

Základní školu navštěvovala kousek od svého domu v Mostě – konkrétně ZŠ Jana Amose Komenského. „Už od první třídy jsem tam byla vždycky jako jediná Cikánka, ale nikdy jsem s tím neměla problé-

my. A na střední škole taky ne. Vždycky mě samozřejmě na obou školách bavil tělocvik, vaření a počítače,“ vzpomíná Romka s arabsko-italskou přezdívkou.

Teď už má ale střední školu hotoovou: „Vychodila jsem Soukromou hotelovou školu v Mostě. Vybrala jsem si ji, protože na ni chodila i moje starší sestra. Ale hlavně proto, že díky hotelovce jsem mohla hodně cestovat a poznávat nové zajímavé lidi.“

A jaké má Denisa záliby? Říká, že hlavně cestování. Díky škole pět let cestovala po Řecku, teď je rok v Německu u sestřenice, kde mají dohromady bar. A samozřejmě písničky – romské, i ty moderní ne-

romské, diskotéky i klasické romské zábavy.

Denisa zatím pracovala v hotelech jako servírka, kuchařka, recepční a teď jako sekretářka. Ale ráda by dělala manažerku nějakého hotelu. Kdyby mohla ještě studovat vysokou školu, byly by to práva nebo psychologie. Rodiče romskou středoškolačku z Mostu podle jejích slov podporují ve všem, co chce nebo co si plánuje: „Vlastně díky rodičům jsem teď tam, kde jsem,“ říká.

Zajímají nás i plány Denisy do budoucna: „To sama zatím přesně netuším, ale na rodinu mám ještě dost času. Jak už jsem říkala, ráda pokračování na str. 6

zaznamenali jsme

KRÁSNÁ HORKA – V této slovenské osadě, stejně jako v ostatních, bude zavedena povinná tříletá předškolní docházka. Tak zní hlavní body romské reformy školství na Slovensku. Reformu, která má vstoupit do života během dvou let, představil ministr vnitra Robert Kalinák a zmocněnec vlády pro romské komunity Peter Pollák, který sám v romské osadě vyrůstal.

PRAHA – Česká vláda má v úmyslu rozdělit jednotlivé členy Sekce pro lidská práva, v čele které stojí Monika Šimůnková, do jednotlivých resortů vlády. Zatím tato Sekce sídlí společně na Úřadu vlády a to i s Agenturou pro sociální začleňování. Jde celkem o 50 lidí. Tak např. romská agenda má být na Ministerstvu práce a sociálních věcí, zatímco menšiny na Ministerstvu zahraničí. Důvodem jsou údajně úspory. Nelze se bránit podezření že jde o staré a osvědčené pravidlo „rozděl a panuj“, které v praxi nemůže znamenat nic jiného než destrukci efektivnosti práce Sekce lidských práv. Co na to členové Rady vlády pro záležitosti romské komunity, které předsedá premiér Nečas? Ekonomická úspora je evidentně směšná, aby mohla být tím pravým důvodem.

PRAHA – V neděli 4. listopadu se v Rudolfinu uskutečnil koncert věnovaný obětem holocaustu Requiem za Osvětim. Koncert skvěle zvládl Romský filharmonický orchestr Frankfurtu nad Mohanem, vedený dirigentem Richardem M. Sahtim. Doprovázel Kuhnův smíšený sbor. Sólový zpěv se odehrál v podání Pavliny Matiové, Jany Wallingerové, Martina Šrejma a Martina Bártý. Sám dirigent i Jana Wallingerová jsou Romové. Autor skladby Robert Moreno Rathberg, sám také Rom, na skladbě pracoval několik let. Koncert předznamenal následující konferenci v režii anglické velvyslankyně Sian MacLeod na téma: Romské vzory a obraz Romů v médiích. Dlužno zaznamenat, že obě akce organizačně zajišťovalo Slovo 21 s ředitelkou Jelenou Silajdžić. Slovo 21 se zhostilo tohoto impozantního mezinárodního úkolu naprosto dokonale. (www.romea.cz, kh)

Pět let po mezinárodním rozsudku české školství stále diskriminuje romské děti

PRAHA – Pět let uplyne 13. listopadu od přelomového rozsudku Evropského soudu pro lidská práva v případě „D. H. a ostatní versus ČR“. **Rozsudek potvrdil, že Česká republika diskriminuje romské děti tím, že je nadměrně posílá do praktických (dříve zvláštních) škol.**

I přes mezinárodní kritiku tento problém přetrvává a stovky romských dětí letos opět nastoupily na praktické školy. Nadace OSF k výročí připravila podkladové materiály, které shrnují sled událostí od vydání rozsudku do současnosti a přináší doporučení kroků, které by měla učinit česká vláda.

V úterý 13. listopadu se uskutečnil v pasáži paláce Lucerna, Štěpánská 61, Praha 1 výstava fotografií a příběhů účastníků případu „D. H. a ostatní versus ČR“ americké fotografky Stephanie Sinclair. Na vernisáži vystoupí Julius Mika a další účastníci případu i současní romští studenti.

Nadace OSF diskriminaci romských dětí na českých školách dlouhodobě sleduje a finančně podporuje neziskové organizace, které se snaží diskriminaci omezit. V pilotním projektu také pomáhá Karlovarskému kraji vypracovat koncepci inkluzivního vzdělávání na krajské úrovni. Zároveň však opakovaně vyzývá českou vládu, aby ukončení segregace romských dětí a zvýšení „inkluzivity“ českých škol dala větší prioritu.

V červnu 2011 vyzval k prosazení konkrétních opatření premiéra Petra Nečase na osobní schůzce i zakladatel Nadace OSF a sítě Open Society Foundations americký filantrop George Soros. Tato opatření by měla zahrnovat například vytvoření systému podpory běžných základních škol, aby do tříd byly schopny začleňovat i děti se speciálními vzdělávacími potřebami (tedy nejen děti sociálně znevýhodněné, ale i děti s lehkým zdravotním postižením) a převedení stávajících žáků praktických škol do běžných škol.

„Ministerstvo školství a vláda musí pochopit, že posílání romských dětí do praktických škol je zásadní problém, neboť podřadné vzdělání předurčuje jejich budoucnost a žene je do sociálního vyloučení. Inkluzivní vzdělávání může přispět ke snížení počtu lidí těžko uplatnitelných na trhu práce, a tím pádem i počtu lidí závislých na sociálních dávkách. Lepší integrace také vede k většímu sociálnímu klidu,“ uvedl ředitel Nadace OSF Praha Robert Basch.

Filip Rameš

Manažer Nadace Open Society Fund Praha.

V Horní Suché jsou o krok dál...

HORNÍ SUCHÁ – Den otevřených dveří – tak se jmenovala akce, která se 30. října uskutečnila v lokalitě Horní Suchá. Došlo při ní také ke slavnostnímu otevření druhé bytové jednotky v rámci ukončení projektu „Jsem o krok dál“.

Dne otevřených dveří se zúčastnil ředitel sdružení Vzájemného soužití Kúmar Vishwanathan. Nejprve byli v prostorách Maminkovského a dětského klubu (nazývaný také jako školička) uvítáni jednotliví hosté. Po zhodnocení projektu jsme dali prostor dětem ze školičky, které ukázaly, co se v Maminkovském a dětském klubu naučily (říkanky, básničky).

Projekt měl za cíl především podpořit rodiny s dětmi, které se přistěhovaly z různých koutů republiky a žily v nevhodných podmínkách, v nichž se dětem nedostalo ani základního vzdělání. Školička pomohla těmto rodinám ke snadnějšímu sociálnímu začlenění. Poskytla také jejich dětem nejen útočiště a místo na hraní, ale i každodenní předškolní vzdělávání, tak aby mohly posléze vstoupit do klasických základních škol.

Vladimíra Bednářová

Sociální pracovnice týmu Hnízdo, sdružení Vzájemné soužití.

O leperiben – projekt Paměť romských dělníků

VÍTKOVICE – Počátek „romské“ knihovny ve Vítkovicích spadá do roku 2004, kdy Knihovna města Ostravy připravila projekt s názvem **Romaňi Kereka (Romský kruh)**.

S podporou městského obvodu Vítkovice tak v říjnu 2006 na ulici Kutuzovova 14 vznikla krásná nová knihovna vybavená také díky finanční pomoci nadace Hermann-Niermann Stiftung. Nachází v lokalitě tradičně osidlované romským obyvatelstvem. Cílem a záměrem instituce je zohlednit romské návštěvníky, nabídnout jim mj. romské tituly, periodika i audionosiče a vytvořit prostor pro setkávání. Jedním z aktuálních počínů knihovny je zapojení do projektu Paměť romských dělníků.

Zatímco dnes se v souvislosti s romským obyvatelstvem hovoří zejména o problémech v sociálně vyloučených lokalitách, málokdo ví, že po roce 1945 přišly do českých měst stovky slovenských Romů, aby zde pracovaly na stavbách či v těžkém průmyslu. Projekt Paměť romských dělníků s logem O leperiben (romsky „vzpomínka“) se snaží připomenout příběhy romských dělníků žijících především v ostravských Vítkovicích a brněnském Cejlu.

Vedle samotného sběru vzpomínek, které budou následně uloženy do Muzea romské kultury, se projekt soustředí na mezigenerační vazby v rodinách pamětníků. Proto budou příběhy za asistence pedagogických a komunitních pracovníků sbírat samotní vnuci a potomci pamětníků. Akademický rozměr projektu představuje prověřování platnosti aktuálních teorií v oblasti povahy sociálně deprivovaných lokalit, vzpomínání generací, dělnické identity a interkulturní spolupráce. Projekt, trvající od března 2012 do prosince 2015, zajišťuje Katedra sociologie Masarykovy univerzity v Brně, na spolupráci se podílí Muzeum romské kultury, brněnské občanské sdružení DROM a vítkovická pobočka Knihovny města Ostravy.

Spolupráce knihovny ve Vítkovicích spočívá zejména v poskytování prostor a pomoci při oslovování čtenářů, návštěvníků, pamětníků a možných spolupracovníků z řad romské mládeže, oslovování místních organizací a společností pracujících s Romy a spolupracujících s knihovnou. To vše se děje prostřednictvím kontaktní osoby Jany Kubikové, knihovnice dětského oddělení a komunitní pracovníce projektu.

Mezi organizace, doposud oslovené jako potenciální partneři projektu, patří CENTROM, občanské sdružení, Salesiánské středisko volného času Don Bosco a Společně – Jekhetane.

Propagace projektu je pojata moderním způsobem, tedy nejen prostřednictvím svých webových stránek www.leperiben.cz, ale i Facebooku a Youtube. Účinné se tak snaží reagovat na trendy dnešní mládeže, umožňuje zapojeným neustále sledovat aktuální dění, být jeho součástí a utvářet jeho další vývoj.

Nejviditelnější částí projektu budou tři výstavy v Praze, Brně-Cejlu a Ostravě-Vítkovicích plánované na rok 2014.

Jana Kubiková

Foto: Pavel Zuchnický

Štefan „Pišta“ Bartuš představuje projekt JazzPlaysEurope

Štefan Pišta Bartuš se narodil 4. dubna 1987. Pochází z muzikantské slovenské rodiny. Jde o jednoho z nejvyhledávanějších slovenských kontrabasistů. V roce 2009 vzniklo pod jeho vedením jazzové seskupení nazvané Štefan Pišta Bartuš a JazzBrothers.

Patří mezi ně zkušený jazzový hudebník jako Luboš Šrámek, Milo Suchoňel, Tomáš Gajlík a Radovan Tariška. Štefan hraje na špičkových festivalech, deset let se aktivně věnuje jazzu.

Tento slovenský kontrabasista je členem projektu JazzPlaysEurope. Ten představuje sedm hudebních talentů ze sedmi evropských zemí. Hudebníci spolu stráví dva týdny nabitě zkoušením a koncertováním v sedmi státech EU. Aranžmá pro toto nové exkluzivní obsazení zorganizoval Štefanovi jeho kolega Luboš Šrámek. Sám Štefan si připravil několik skladeb z posledního CD Collectivity. Čtvrtá edice projektu začne koncertem v krajině – v Lucembursku. Na Slovensku vy-

stoupí band v rámci košického festivalu Jazz For Sale 18. prosince.

Turné JazzPlaysEurope 2012:

17.11.: Prešov, Slovensko
18.11.: JazzForSale Festival, Košice
21.11.: Amsterdam, Nizozemí
22.11.: Dortmund Jazztage, Německo
23.11.: Vooruit, Gent, Belgie
24.11.: Jazztopad Festival, Wroclaw, Polsko
04.12.: Scènes d'Europe, Reims, Francie **(vk)**

O romských vzorech v Americkém centru

PRAHA – O svaté Miriam, 5. listopadu, se někteří novináři sešli v Americkém centru v Praze 1. Přišli kvůli tématu zajímavému, výsostně aktuálnímu – **Romské vzory a obraz Romů v médiích. V deštivém ránu ono téma zaujalo až nadpočetné posluchačstvo.**

Pozornost budili zejména zástupci médií zahraničních – z Velké Británie, Slovinska, Slovenska, Rumunska. Vnášeli do cyklických otázek nová hlediska, zachycená odlišným objektivem. Ciprian Necula dokonce hlásil v Rumunsku stoupající zájem o názory a potřeby Romů, kteří v jeho vlasti znamenají nepřehlédnutelné procento v majoritní populaci. Žádná klišé však nezazněla ani z minoritních řad na-

ších mediálních představitelů. Moderátorka konference, Jarmila Balážová ze sdružení Romea, vyslovila myšlenku, která k nám doslova promlouvá z duše: abychom spouvytvářeli nebo aspoň sledovali počiny, přispívající k lepšímu obrazu o romském etniku nezaujatě, bez trapného rozdělování „Rom/Nerom“.

Prostě abychom se naučili své minoritní spoluobčany, výjimečné nadáním, vzděláním, odvahou, obětavostí nebo hrdinstvím oceňovat jako ty většinové: zkrátka jako vzor člověčenství.

Pokud demokracie vskutku nehledí na původ, rasu, náboženského vyznání atd. atd., zvykněme si podávat o sobě obraz především lid-

ský. Každý člověk si nás dle jazyka a kroje zařadí sám.

Nakonec musím Jarmile Balážové poděkovat za obraz, který vydává sama za sebe: kéž každý novinář, moderátor či jiný hlasatel/ka umí hovořit tak kultivovanou, výrazně a srozumitelně modulovanou mateřštinou, která nezneužívá cizopasných výrazů „jakoby“, „vlastně“, „prostě“ a podobných, nemumlá, neheká, nekotá a neztrácí jasný smysl své nosné myšlenky ani před zrádnou mřížkou mikrofonu!

Domnívám se, že jsme se z Amerického centra v Praze rozcházelí díky úrovni této konference do všech dílů Evropy obohaceni o plodnou tvůrčí inspiraci.

Jarmila Hannah Čermáková

Chomutovská cesta

Rasistické projevy na českých stadionech – běžný to doprovod zápasů, kde nastupují hráči černé pleti. Řeč je především o fotbalových arénách. Neznamená to, že na hokeji se to stát nemůže. Ale přeci jen, hokejových hráčů původem z Afriky či jiné exotické hokejové velmoci typu Turecka nebo Íránu, těch opravdu moc není.

Zámořská NHL stávkuje, díky tomu českou extraligu zaplavili nejen Jágr, Plekanec a jiní čeští borci, ale také pár Kanadánů. Obzvlášť jedno jméno bychom si mohli nadlouho zapamatovat – Wayne Simmonds – pro většinu příznivců jde o neznámé jméno. Co si budeme nalhávat, kromě „fajnšmekrů“ většinou známe především české hráče, kteří působí v NHL. Tento borec je zaměstnancem Philadelphia Flyers. Výluka ho nejdříve zavedla do druhé německé ligy, poté zamířil do Liberce. Zatím nic neobvyklého. Pouze to, že se tak stal vůbec prvním hráčem černé pleti, který kdy nastoupil v naší nejvyšší soutěži.

Co se stalo v utkání Liberec – Chomutov, bylo rozebráno několikrát. Od začátku jsem sledoval, jak chomutovští majitelé nechutný a trapný čin odsoudili (část „fanoušků“ Chomutova odměňovala Simmondse za jeho výkon pokřikem „opice“). Dali tak jasně najevo, že o takové diváky nemají zájem. Ovšem to jsem netušil, že chomutovští

také začnou ihned jednat. S úžasem jsem se dočetl, že klub zveřejnil na svém webu pětici jmen těch, kteří byli usvědčeni. Nejenže mají zákaz vstupu na stadion, ale „Piráti“ také uvažují, že vše předají soudu kvůli poškozování jména klubu!

Bravo, bravo a ještě jednou bravo! Je vidět, že když se chce, tak to jde. Ale proč se o tom zmiňují? Jako malý jsem navštěvoval zápasy Sparty. Těžko mi dnes někdo uvěří, že jsem chodil povzbuzovat tým přímo do kotle. Opravdu, tehdy (někdy kolem roku 1989) se mi opravdu nemohlo nic stát. Dnes bych byl asi sebevrah, kdybych chodil na stadion plný rasistických nácků, kterým je ve skutečnosti nějaký fotbal ukradený. Tito „fans“, hrdě nosící název „ultras“, mají v popisu práce pouze provokace s pořadateli, příznivci jiného klubu, potyčky a demolování zařízení arén a v neposlední řadě ra-

sistické projevy se zdviženou pravicí. Nemusím ani snad dodávat, že nejsem jediný, kdo prvoligové zápasy odmítá navštěvovat.

Jude Slavie, Cikáne, černá svině, bučení na hráče tmavé pleti. Běžný projevy, doprovázející některé duely. Vždy výhradně od „ultras“. Podivuju se, že samotní aktéři zápasu nezapomenou na tradiční poděkování. Nechci tvrdit, že kluby, které tyto diváky v ochozech mají, nedělají nic proto, aby podobné projevy zmizely. Ale řečmi, těmi se nic nevyřeší. Sice kolikrát i rozhodčí ohroží, že utkání přeruší. Jenže ne kvůli urážení hráče tmavé pleti. Kluby sice své „fans“ odsoudí, ale ještě jsem nikdy nečetl, že by byl viník konkrétně potrestán.

Proto vítám postup chomutovských „Piráťů“. Léta se marně pokoušeli sportovní cestou postoupit do extraligy, ačkoliv měli zázemí i dost financí. Letos konečně postoupili a díky tomuto kroku musím napsat jediné – do extraligy právem patří! Fotbalové kluby, které podobné problémy trápí, by si měly vzít příklad, jak to řešit.

Wayne – díky, že jsi dorazil do české extraligy! Snad právě díky tobě si minimálně v Chomutově příště rozmyslí, jak budou diváci svůj klub podporovat! Těším se, až tě uvidím válet ve Flyers a možná i v kanadské reprezentaci.

Gyulla Banga
Hudebník, Praha.

Jak řešit zpoždění s výplatou dávek? Příklad dobré praxe

Jako terénní pracovnice jsme byly v poslední době konfrontovány s výrazným navýšením zakázek typu „Rozhodnutí o ne/přiznání dávky trvá déle než měsíc“, „Dávky hmotné nouze mi nebyly vyplaceny v termínu“ apod. Na popud terénní sociální pracovnice ze Společenství Romů na Moravě jsme se společně vydaly situaci konzultovat na úřadě ombudsmana. Neřešitelný problém se náhle stal řešitelným. Na základě konzultace jsme byly obeznámeny s možnostmi, jaké má v takových situacích úřad ombudsmana.

Nové poznatky jsme ihned využily v praxi a začaly jsme je šířit mezi klienty. Jako příklad dobré praxe uvádím jeden z našich případů.

Klientka, která nás kontaktovala, řešila problém s úřadem práce,

oddělením pomoci v hmotné nouzi. Již déle než měsíc měla podanou žádost o jednorázovou dávku na pokrytí zdravotní pomůcky pro své dítě. Vše měla doloženo i potvrzením od ošetřujícího lékaře, ale pracovnice na úřadu práce její žádost doposud neřešily.

Vydaly jsme se s klientkou na konzultaci k vedoucí příslušného oddělení, kde nám bylo řečeno, že při stávajícím počtu zaměstnanců k jistým zdržením dochází a že klientka má čekat.

Ta se poté na naše doporučení vydala na úřad ochránce práv a sepsala podnět. Na jeho základě pracovnice z úřadu ihned reagovala a kontaktovala úřad práce s důrazným upozorněním, že porušují zákonnou lhůtu pro vyřízení žádosti

o přiznání dávky. Hned druhý den přišla ke klientce na sociální šetření sociální pracovnice z úřadu práce a bylo zahájeno řízení o přiznání dávky.

Úřad ochránce práv se touto situací zabývá a nabízí i další možnosti řešení, více viz oficiální webové stránky www.ochrance.cz. Současně tento příklad dobré praxe lze prezentovat jako ukázkou toho, že se dá i se zdánlivě neřešitelnou situací, která trvá dlouhodobě a opakovane, bojovat, a to mnohdy vítězně. Stačí mít „jen“ odvalu nebát se stát za svým názorem a právy a mít případně k řešení k dispozici kvalitní oporu v podobě sociální či právní služby.

Tým sdružení Romodrom Jihomoravského kraje

Znáte Romodrom z Rychnova nad Kněžnou?

RYCHNOV NAD KNĚŽNOU – Sdružení Romodrom se koncem října zúčastnilo druhého ročníku Veletrhu sociálních služeb v Rychnově nad Kněžnou.

Romodrom působí na Rychnovsku již třetím rokem. U našeho stánku se zastavilo mnoho návštěvníků, se kterými jsme hovořili o terénní práci a o změnách, o které usilujeme například v oblasti bydlení.

Někteří z nich ochutnali romské placky marikle a odnesli si noviny Romano hangos. (mj, lm)

komentář

Romský vůdce?

KAREL HOLOMEK

V minulém RH se rozvinula debata mj. k tématu, kdo by si mohl činit ambice ujmout se vůdčí role mezi Romy. Aniž bych si činil nárok na poslední slovo, dovolím si říci pár poznatků k této věci, získaných vlastní prací i životní zkušeností, často v okruhu těch, kteří by si takové ambice činit mohli, ať už z jakýchkoliv důvodů. Zkušeností, často velmi trpkých i úsměvných, avšak k nezaplacení, neboť v konfrontaci s nimi si člověk mohl velmi dokonale uvědomit své limity a meze svého vlastního počínání a své role v této veliké hře na vůdce. A dle nich se pak rozhodnout, k jaké práci a v jakých mezích může nejlépe prospět věci. To ovšem za podmínky, že by byl schopen takového kritického postoje a posouzení svých ambicí. Skutečný vůdce musí mít i něco navíc než jen práci, která je za ním vidět, nebo morální vlastnosti, které by mohly být příkladem pro ostatní, a já nevím ještě co všechno dalšího – a, po pravdě řečeno, ne zase tak úplně podstatného, aby se někdo tak náročné role ujal.

Co to tedy je co dělá z člověka vůdce? Je to charisma, tedy vlastnost, která je člověku dána a ten ji má nebo nemá. Jsou to ne dost určitě definované charakteristiky osobnosti uvnitř často uzavřené komunity, které v jejich očích toho člověka staví na piedestal jako hrdinu, v němž se koncentrují vlastnosti, které v té komunitě všichni obdivují a oceňují. Je to souhrn minulých rysů, opředěných legendami u jiných osobností, které se nyní soustředí do této současné. To je vůdce a už není podstatné, jaké jsou ostatní jeho vlastnosti. Ty už mohou být přisvojeny podáním napříč komunitou a zdaleka nemusí odpovídat pravdě. Prostě – je tu vůdce a jediné ten může mít podporu, respekt a úctu úplnou.

Udržet si takovou pozici není ovšem jednoduché. Vůdce musí svoji pozici a roli utát pod kritickým a pozorným pohledem jednoho každého člena té komunity. Má všechny předpoklady tuto roli udržet a rozvíjet. Stačí však jen málo a může ji ztratit a zmařit během okamžiku nebo postupně svou neschopností, většinou tak, že se jako vůdce nechová.

Ze své dlouholeté zkušenosti po sametové revoluci mohu říci, že mezi Romy se takový rozený vůdce vyskytoval a objevil se jako zářící hvězda. Byl to Emil Ščuka, mladý právník. Rázem okamžiku ho většina Romů v tom euforickém čase po sametové revoluci vnímala jako svého zástupce – a on v nesčetných projevech na veřejných prostranstvích dokazoval, že mu tato role patří. Založil politickou stranu Romská občanská iniciativa, která měla podporu v celé romské komunitě a respekt veřejnosti. Ambice ROI i Emila Ščuky osobně byly úžasné.

Nemohu teď rozvíjet úvahy v podstatě dnes už historické o tom, co vedlo k naprostému zmaření onoho charismatu, které měl Emil Ščuka ve vínku a co posléze naprosto destruovalo i samotnou ROI. Řeknu jen krátce, byť si tím vysloužím asi nesmířitelnou kritiku: došlo k tomu proto, že Emil činil špatná a neudržitelná politická rozhodnutí, protože sám byl, kupodivu, naprostým politickým ignorantem a nepochopil, kde je jeho místo a prostor, kde by se mu mohlo dostat podpory. Kromě toho neměl dost vnímavosti pro skutečné propady velké části romské komunity v pozici člověka, který se cítil být nad tyto problémy povznesen. To lidi vycítí okamžitě. Během několika málo let byly ambice Emila Ščuky i ROI pryč.

Dalších dvacet let se už nikdo tak výrazně silný a ambiciózní nevyskytl. Objevovali se jen lidé, za nimiž bylo možno vidět konkrétní práci, která vzbuzuje a vzbuzovala respekt a ocenění, ale už neumožňovala ujmout se té vůdcovské role. Ale to samo nestačí. I Emil Ščuka se zařadil do této skupiny a zcela v ní zapadl skoro do zapomnění.

Mladá generace Romů teď musí pracovat na tom, aby vůdce vygenerovala ze svého prostředí, které by nemělo postrádat důvěru komunity a profesionalitu.

Můj začátek s vámi

Milí přátelé, už druhým měsícem se mi do rukou pravidelně dostávají noviny Romano hangos. Stalo se to poté, co jsem se v letních prázdnách sešel v Brně se šéfredaktorem RH Pavlem Pečínkou. Během několika hodin, které mi Pavel věnoval, jsem z větší části poznal zákulisí Romano hangos a dozvěděl se spoustu nových informací. Celkový dojem z návštěvy redakce a „pokecu“ nejen při obědě, na který mě Pavel pozval, byl fajn a ještě jednou velké díky. Jmenuji se Lukáš Kotlár, je mi 16 let a již dvánáctým rokem vyrůstám v dětském domově v Uherském Ostrohu. Studuju na gymnáziu v Babicích u Prahy. Jsem Rom, což v mnohém ovlivnilo můj život a určitě teprve v budoucnosti ovlivní. Baví mě hudba, sport, latinsko-americké tance, ale i žurnalistika, a to je jeden z důvodů, proč jsem se rozhodl spolupracovat s Romano hangos.

Všiml jsem si, že většinu článků píší především slečny či paní, a proto bych rád alespoň trochu přispěl za mužskou část „Romáků“. Budu rád, když se budu moct aktivně podílet na tvorbě Romano hangos.

Na tomto čtrnáctideníku se mi líbí, že v České republice plně předsudků, mezi nimiž jako český národ vyrůstáme a budeme se jich těžko zbavovat, ukazuje i světlé stránky Romů. O nich se ale bohužel mezi lidmi nemluví. Existuje spousta romských občanů, kteří dokazují, že ne všichni Romové jsou stejní, ale přesto bývají většinou házeni do jednoho pytle. A právě alespoň psaní o nich, spolupráce s nimi a s RH je určitě symbolickým uznáním a poděkováním, neboť přesně takové lidi naše společnost potřebuje. Přeji vám příjemné čtení v následujících číslech, ve kterých se na vás těším. Budu rád za vaše budoucí reakce. V případě zájmu mne můžete kontaktovat na lkotlar@seznam.cz

Lukáš Kotlár

www.romea.cz – Romský informační portál

Proč polovinu až dvě třetiny pracovníků romských a proromských organizací tvoří Neromové?

Julius Beňák
Praha.

Podle mě si Neromové myslí, že by Romové tu práci nezvládli. Organizacím to přináší finance a prestiž. Romům ale tenhle fakt přináší jen malé klady, jelikož tyto organizace s Romy málo komunikují. Takže to přináší nakonec více záporů. Je potřebné to změnit. Musíme hledat Romy, kteří mají zájem v těchto organizacích pracovat, mají z takové práce už zkušenosti a do těchto organizací je dosadit. Jedině když si budeme rovni, tak můžeme rozvíjet romskou kulturu.

Jiřina Šiklová

Socioložka, Praha.

Také mě mrzí, že jen tak málo Romů má schopnost a zájem pracovat v neziskových organizacích pro Romy. Přestože kde mohu, tak Romy podporuji, většinou se do těchto pozic ani sami nehlásí. Asi sebe sama podceňují.

Boris Titzl

Pedagog na Univerzitě Hradec Králové.

Na tuto anketní otázku by měli odpovídat především romští členové příslušných organizací. Můj názor je, že mnozí neromští činitelé to třeba dobře myslí, ale je to pro ně něco jako kdysi pro ruské narodniky chození „v narod“. Čili odtaziť a bez znalosti prostředí. (Čestných výjimek se to jistě netýká.) V akademických kruzích pak registruji spíš snahu prezentovat sám sebe na tématu, které je v módě. Tím chci říci, že my Neromové můžeme a máme podporovat romské aktivity celospolečensky a z pozice, kterou pracovně zaujímáme. Romské organizace nechtě však zní především hlasem romským.

Michal Marčák

Brno.

Netuším, jaký je podíl neromských pracovníků v těchto organizacích. Je-li však tento odhad správný (tj. polovina až dvě třetiny), tak není vše úplně v pořádku. Připomíná mi to rčení „o nás bez nás“ a nebylo by na škodu to změnit. A jak? Jednoznačně označit ty, kteří jsou v těchto organizacích jen pro svůj kšeft a přesvědčovat a vést romské obyvatele k tomu, aby se v daleko větší míře na chodu těchto organizací podíleli. Kdo může kvalifikovaněji prezentovat svoje problémy než sami Romové. Minule jste hovořili o romských aktivistech. Vždyť toto by měla být jedna z důležitých aktivit těchto lidí. Zřejmě není, pokud formulujete otázky tak, jak je uvedeno.

Jarmila Hannah Čermáková

Básniřka, publicistka, Praha.

Polovinu až dvě třetiny Romů tyto organizace nezajímají. Už po léta nemají žádný výrazný přínos pro majoritu ani minoritu. Změnit to mohou pouze Romové sami, bude-li dobrá vůle na obou stranách: pustit se do díla, respektive pustit je k dílu.

Miroslav Patrik

Předseda ekologického sdružení Děti Země, Brno.

To je otázka spíš pro ty pracovníky, těžko hodnotit zvenku. Možná jde o příliš nudnou a odborně složitou práci, která nemá žádného „hmataitelného“ konce. Třeba je vhodných lidí procentuálně víc mezi Neromy. Anebo je tato práce spojována s představou značné byrokracie a stresující zodpovědnosti, takže zájemců až tak moc není a asi ani nikdy nebude.

Dominik Žbánek

Vychovatel v Dětském domově Praha – Dolní Počernice.

Myslím si, že je jednak vnitřní věcí těch organizací, kdo je jejich zaměstnanec či zaměstnankyně. Jednak jde o záležitost příslušníků cílové skupiny, zda jim samotným personální složení romských a proromských organizací vyhovuje. Případně mají možnost ho sami svou angažovaností změnit.

Felix Černoch

Pedagog, Praha.

Otázka je natolik jednoznačně jasná, že navozuje lapidární odpověď již sama o sobě: Posláním organizací je přece formulovat, prosazovat, rozvíjet a hájit zájmy svých příslušníků, kteří jsou v této pozici nezastupitelní a nemohou se tudíž nechat ve svém stěžejním postavení zastupovat. Jiný přístup se dle mého názoru pochopitelně zvrátí v opak a navíc umrtví nezbytnou vlastní vnitřní aktivitu. (pp)

Chcete přispívat na naše anketní a tematické stránky?

Ozvěte se na

pecinkapavel@seznam.cz

nebo rhangos@volny.cz

Práce sociálních pracovníků je dost specifická

Domnívám se, že sociální práce, tedy náplň činnosti většiny neziskových organizací, je specifickým druhem práce, který nemusí být zajímavý pro všechny – z hlediska finančního i lidského.

Prostě všichni bychom měli mít svobodnou vůli vykonávat zaměstnání, které chceme dělat – i když samozřejmě nás všechny limitují možnosti trhu, výše dosaženého vzdělání, životní situace. A v případě Romů nezřídka i diskriminační jednání na trhu práce. Je to otázka vzdělání?

Poměr romských a neromských studentů na středních a vyšších středních školách a univerzitách se zaměřením na sociální práci by na-

značoval i odpověď z hlediska vzdělání. Přitom je jasné, že Romové pracující dle svých zkušeností zvláště s dětmi a mládeží i jako te-

réní pracovníci, bývají přijímáni lépe.

Dokážu si také představit, že ne pro každého vystudovaného Roma či Romku, je prioritou pracovat v těchto organizacích a že mají jiné životní cíle. Také myslím, že se zvyšujícím se vzdělanostním kapitálem Romů se zvyšuje i jejich podíl na tomto pracovním trhu, což pokládám za jednu z cest.

Hledám ale odpověď také na otázku, proč je v těchto organizacích tak málo Romů ve vedoucích pozicích? Jako vedoucí projektů, vedoucí kra-
jů, vedoucí služeb?

Petra Zahradníková

Vedoucí pobočky Praha a vedoucí projektu Romodrom pro vzdělání.

Nedívat se, kdo z jaké romské velkorodiny pochází

Tentokrát poprvé odpovím na vaši otázku. Mám 28 let, jsem Romka a vystudovala jsem sociální pedagogiku s bakalářským titulem. Pokaždé, když procházím kolem nějakých organizací, které se zabývají romskou problematikou, mě zamrzí, jak málo lidí v nich pracuje anebo jak hodně už z nich odešlo. A když už tam nějakí pracují, tak jsou to známí, rodina. Těžko tam hledat Roma, který by byl pro někoho světlem – příkladem.

A proč to tak je? Vrána k vráně sedá. Motivace pro Romy žádná a přitom konkrétně v Brně je tolik Romů, kteří mají titul, stejně tak i lidí, kteří mají pouze střední školu, ale zato zkušenosti.

Když jsem sama sháněla práci, byla jsem nemile překvapená, kdo to se mnou dělal pohovor a jakým

způsobem. Dost mě to zamrzelo. A práci jsem nedostala, prý kvůli chybějícím zkušenostem. A to na základě otázky: „*Jak byste pomohla člověku, který má problémy a nechce od vás pomoc?*“ Já jsem řekla: „*Nijak. Pokud o ni nestojí, má právo o ni nežádat.*“

A jak to tam vypadá dneska? Romové, kteří tam pracovali, tam už dnes nejsou. A ani by se do té organizace nevrátili, protože jako Romové v ní neměli žádné slovo a dělali za minimální mzdu.

To, že na půdě, kde se má pomáhat Romům, existuje diskriminace a útoky na Romy, člověka dost zarmoutí. To, že tam pracují mnohdy Neromové, má jednu výhodu – pracovníci tam jsou uvolnění, nejsou pod tlakem a můžou snad dostatečně pomoci druhým. Ale nepředsta-

vuje to dobrý příklad pro mladou romskou generaci.

A jestli je potřebné tenhle stav změnit? No určitě ano. A jak? V konkrétních oblastech určitě najdeme Romy s požadovaným vzděláním. Ať se ale nikdo nedívá na to, zda ho zná osobně nebo jestli vychází z jeho rodinou atd.

Musí dostat příležitost, každá práce si zaslouží zaučení. Tak proč ne i tahle? Romové musí dostávat příležitost k práci, proč nezačít dávat šanci tam, kde je na to připravená půda. A hlavně když už se dává šance, tak se všemi výhodami, na které mají právo Neromové a jiní. Tedy odměny, prémie atd.

Olga Polláková

Pedagogická asistentka, momentálně na rodičovské dovolené, Brno.

Nejdřív předškolní docházku u sociálně slabých

Uvedenou problematikou se snažím zabývat delší dobu, neboť bydlím na Jáchymovsku, kde je tento problém aktuální. Sdílím váš náhled, nebo to tak z otázek vyplývá, že je třeba problém řešit, ale jinak než doposud. Chtěl bych text ale zaměřit trochu aktuálnější směrem. Konkrétně – tzv. Romové si volí přirozenou autoritu, tu jsou pak schopni respektovat a na její pokyn dělat i nepopulární věci, jako například pracovat.

Takže určitě ano, ale už bych se distancoval od donekonečna opakované „romské“ otázky. Dávno nejde jen o Romy, existují smíšená manželství a rodiny, jako na Tepelsku u Karlových Varů. Ten název neustále už předem vylučuje Romy

z naší společnosti. Jedná se přece o sociálně slabé, někdy i vyloučené, ale k těm nepatří jen Romové. Je to dle mého názoru distanční a diskriminační už předem. Všichni jsou občany ČR.

Pokud budeme, hlavně mediálně, řešit Romy zvlášť, vadí to občanům naší republiky a myslím, že právem. Pokud se mají začlenit, tak i názvem a ne je předem někam vyčleňovat.

Velice zajímavě se jeví statistika z konce října, že 65 procent Romů schopných práce tuto práci odmítá a shání razítka potvrzující, že vlastně pracovat nemohou. A proto vidím jedinou šanci ve změně u povinné předškolní docházky dětí sociálně slabých rodin. Měly by se

připravit na povinnosti, které je čekají ve škole. Následně by pak mělo dojít k doplnění tříd s těmito žáky asistenty, kteří by se jim věnovali a nezdržoval se chod a postup výuky ostatních. Tím by se dostalo vzdělání i těm slabším, kteří to přenesou na své děti.

Říká se ovšem, a ne nadarmo, „*starého psa novým kouskům nenaučíš.*“ Pokud budou rodiče těchto dětí považovat paní učitelku za „*krávu, která otravuje*“, žádné peníze a vzdělávací programy jim nepomohou, to už se prokázalo.

Takže vše souvisí se vším, a proto je má odpověď rozsáhlejší, o to upřímnější.

Rudolf Chlad

Parlamentní poslanec za TOP 09, Praha.

Někteří Neromové na romských projektech vydělávají

Myslím si, že většina Neromů do těchto organizací jde jenom proto, že v tom vidí možnost získat si práci a dlohodobě na tom vydělávat. Ale přitom ta práce není odvedená jak by měla být.

Hodně se tak přiživují i takoví lidé, kteří by Romy nejraději neviděli. Ale protože vědí, že na Romy si mohou napsat svoje projekty a vydělávat na tom, tak dělají, jako že Romy mají rádi.

Vím to z vlastní zkušenosti. Také jsem Rom a už dlouho tuto situaci sleduji.

Znám ale pár Neromů, kteří to s Romy myslí dobře a opravdu jim také pomáhají. Ale takových je skutečně jenom málo. A většinou jde o věřící lidi se srdcem na pravém místě. Romové jsou a budou v to-

mhle zneužívání. Romům to bohužel nepřináší nic. Tahle situace se táhne už hodně let a je čím dál horší!

Tento stav je určitě potřeba změnit. Jenomže to má jeden háček.

Neromové nechtějí nechat Romy pracovat přímo s Romy. Pokud Roma zaměstnají, tak jenom jako podřadného pracovníka nebo asistenta na pár hodin. A stejně většinu práce mají oni. My nic nenaděláme. Je mezi námi ještě pořád dost takových, kteří jsou negramotní a sami se o sebe nedokáží postarat.

Ale na druhou stranu existuje už spousta vzdělaných mladých a nadějných Romů, kteří by chtěli a mohli nastoupit na gádžovská místa, aby mohli pomáhat své komunitě. Jenom my Romové víme, co Rom potřebuje, jak uvažuje, co očekává a jak mu pomoci. To gádžo nikdy nepozná. I kdyby pracoval s Romy třeba dvacet roků.

Ivan Kandrác

Valašské Meziříčí.

K Romům by nevládní organizace neměly přistupovat jenom jako k pouhému objektu zkoumání

Pořád jsem si říkala, co mi vlastně na těch proromských organizacích typu Agentury na začlenování... nebo Člověka v tísní vadí tak strašně, že se mi z toho ježej chlupy po těle. Myslím, že to konečně mám:

IN: Jan Stern. Psychoanalytický výklad Bible, nakl. Malvern, 2011, str. 35 a násl.: „Konstruktivní antisemité by nikdy nepřijali tezi, že jsou antisemity, považovali by ji dokonce za komickou, neboť oni přece projevují o židovský národ zvláštní laskavý zájem. Ovšem tento zájem se vyznačuje nutkáním neustále definovat, čím by tento národ měl být, aby byl opravdu židovským národem... Židé pak nejsou tím, kým by v očích a přáních (takového člověka) měli být. To je v jádru antisemitské, neboť Židé jsou pochopitelně národ jako každý jiný, mají své nacionalisty a své komunisty, dělníky i intelektuály, hlupá-

ky i génie, své chyby a přednosti. Nemají žádnou „esenci židovství“. Ve chvíli, kdy se zrodí idea esence, zrodí se i nespokojenost, že celek této esenci neodpovídá, že selhává ve svém „historickém úkolu“ něčím konkrétním být. Úsečka úzkost – nespokojenost pochopitelně musí končit nenávistí. To antiseminismus „konstruktivní“ však nikdy neuzná, vždyť často se křížuje přímo s filosemitismem.“

U Romů jde o zcela stejnou věc. Naprostá většina proromských organizací pracuje na tom – JACÍ BY ROMOVÉ MĚLI BÝT. Odmítají realitu, že jsou takoví, jací jsou. Důkaz o tom je jeden přímo hmatatelný: neexistuje ani jedna proromská organizace, která podporuje rozvoj romského jazyka. (Pomijím Romano Džaniben, kde je romština OBJEKTEM ZKOUMÁNÍ z hlediska lingvistického a s Romy samotný-

mi nemá vlastně nic společného – s výjimkou toho, že Romové jsou nositelé romštiny.) Přitom základem romství je právě romština.

Tak zvané proromské organizace jsou skryté anticiganistické, protože odmítají rovnoprávný a rovnocenný přístup k Romům. Ti jsou pro ně také pouze OBJEKTY, které

mají vyhovovat určitým „jakostním normám“. Pokud nevyhovují, mají být předěláni.

Ve své podstatě jde o ještě nebezpečnější formu anticiganismu než otevřený rasismus. Samozřejmě, že za těchto okolností tvoří naprostou většinu členů tak zvané proromských organizací Neromové. Vždyť jsou to právě Neromové, kteří se vnitřně ve svém egu potřebují vůči Romům vymezit (samozřejmě jako ti lepší, schopnější, vzdělanější a také „hodnější“ – když chtějí přece pomáhat). Romové jsou se svým self úplně srovnání, vědí, že jsou Romové, vědí, co to znamená být Romem (i když by jimi třeba často rádi nebyli, protože život Roma je mnoho těžší než Čecha). Ale vědí, že si nepomohou, že prostě Romy zůstanou... Proto v žádné takovéto organizaci nejenomže necítí potřebu být, ale ani v ní být nechťejí,

neboť podvědomě cítí její nepřátelské prostředí.

Z této situace také plyne, že tak zvané proromské organizace nemohou nikdy přinést změnu do postavení romské komunity. Pokud tuto změnu přinesou, jde vždy o změnu ve smyslu freudovského „ztotožnění se se stínem“. Tedy změnu ve směru jejich pravého já: tedy anticiganismu.

Důsledky jsou opět viditelné: ukažte mi jednu proromskou organizaci, jejíž působení přináší dlouhodobé a systémové pozitivní změny. Napadá mne jediná – sdružení Český západ, iniciované mnichy z kláštera trapistů v Toužimi, takže impulz, který celý tento projekt ovlivnil, vycházel z křesťanské víry, nikoliv ze vztahu k Romům. Což se mi zdá můj názor zcela potvrzující.

Klára Alžběta Samková
Advokátka, publicistka, Praha.

Edmund Balog: Chceme poznat hranice svých možností

O sportovním klubu SK Ares Karviná, kde trénují i někteří Romové, jsme hovořili s jeho zakladatelem a jedním z trenérů, Edmundem Balogem.

Kdy a proč vznikl váš sportovní klub?

SK Ares vznikl v roce 2001. Kickbox byl u lidí v těchto letech ještě považován za zcela nepřiměřený agresivní sport. Po několika letech můžu osobně říct, že se tato myšlenka změnila. U těchto individuálních sportů člověk pak začne spoléhat i sám na sebe a zmůže ledacos. Není důležité se zúčastňovat turnajů nebo si dokazovat svou sílu na druhých. Jde o to, aby dotyčný poznal především sám sebe a hranice svých možností. Trénovat mohou jak dospělí, tak ženy a především i děti. Není to nijak omezeno na pohlaví ani barvu pleti či vyznání. Trénujeme proto, že nás to baví a že chceme pro své zdraví něco udělat.

Měli jste v úmyslu při založení klubu třeba i přivádět ke sportu víc mladých nebo dospělých?

Myslím si, že při založení klubu sehrálo roli to, že jde o něco nového, co tu předtím nebylo. Není to jenom o tom, že si rodiče přejí, aby z dítěte pak vyrostl kluk jako buk. Osobně dávám přednost lidem, kteří jeví osobní zájem o poznání kickboxu pro život jako takový. Trénujeme děti i dospělé, se kterými pracujeme. Máme zhruba 12 až 14 trénin-

ků v měsíci. Řídíme se heslem, že je hezké si přát, ale je třeba konat. Stejně tak jako víra bez skutku je naprosto prázdná.

Kteří ze svěřenců v klubu prozatím nejvíce zazářili? Dalo by se pohovořit o jejich výsledcích a dosažených cenách?

Myslím si, že největších výsledků dosáhl Lukrecius Chang, který se zúčastnil několikrát mistrovství republiky, mezinárodních turnajů a pak i mistrovství světa v Belgii. Na mistrovství republiky se s úspěchem zúčastnili i další svěřenci, mj. Rostislav Posker, který také nasbíral nemalé zkušenosti z ringu. A to jak na moravských, mezinárodních i na republikových mistrovstvích. Patrik Gellrich, Milan Stojka, Marek Uriček, Michal Bajza, Ernest Lalurny, Jan Rakus a další.

Kteří svěřenci udělali svému trenérovi největší radost a v jakých soutěžích?

Tak to byli mladí svěřenci v letech 2003, kdy jsme jeli na závody na Moravu pro začátečníky v disciplíně light – contact. Od nás startovalo 12 mladých a všichni se umístili a přivezli si domů krásné ceny. To byl myslím velký úspěch.

Nyní se klub po delší odmlce – asi pět let – opět dostává do podvědomí sportovní veřejnosti s novými mladými svěřenci, kteří se letos v září 2012 zúčastnili souboje v Olomouci na Czech Open v dis-

ciplinách Full Contact a Kick Box K1. Krásné druhé místo v disciplíně Full Contact do 81 kg si vybojoval Petr Rakus, třetí místo pak získal ve váze 75 kg Pavel Makula. V disciplíně K1 startoval Lukrecius Chang, který si po vyřazení v eliminaci odvezl alespoň novou zkušenost ve váze do 81 kg. Mezi dětské svěřence se řadí ve váze do 28 kg Patrik Kroščen, který ke konci září 2012 poprvé startoval v Praze v disciplíně Semi Contact a Light Kontakt.

Co nejmladší zájemci, speciálně nejmladší zájemci? Přibývá jich, ubývá, odkud přichází nejvíce a s jakou motivací?

Nejmladší zájemce přibíráme od sedmi let. Jde většinou o mladé školáky, kteří k nám docházejí si ztérénovat a naučit se něco nového nebo se jen tak vybit.

Jsou také případy, kdy mezi nás chodí i takoví, kteří zakusili školní šikanu nebo byli již venku napadeni někým ze starších žáků. Z dětství si pamatuju, že poprvé mi bylo ubližováno už v předškolním věku klukem, který se mnou chodil do stejné třídy a terorizoval i ostatní děti. Nakonec jsem si to s ním vyřídil a byl klid. Nepreferuji ale, aby ostat-

ní řešili tento problém formou nějakého násilí nebo agrese. Spíše jde o to, aby zachovali chladnou hlavu a věc postupně řešili s nadhledem.

Kdo všechno patří k trenérům oddílu?

Trenérem jsem především já, Edmund Balog, se zaměřením na box a kickbox. K dalším patří instruktor Patrik Krosčen, orientuje se na karate a kickbox. Dál instruktor Rostislav Kripner, zaměřený na box a instruktor Lukrecius Chang, který dělá kickbox a taekwondo.

Kde a jak tréninky probíhají, v jakých objektech? Spolupracujete s dalšími organizacemi nebo sportovními kluby? S jakými a na čem?

Tréninky nyní probíhají v objektu bývalé diskotéky Hutník, dnes Las Vegas, na hlavní třídě Kosmonautů v Karviné. Kromě toho spolupracujeme na dálku s jinými kluby, kdy si vyměňujeme poznatky ohledně tréninku, stejně jako hodnocení případných zápasníků na turnajích. Skoro všechno se dneska odvíjí od financí a myslím si, že do budoucna, pokud se vše bude dařit, bychom mohli uspořádat i velkolepý galavečer bojovníků pro veřejnost.

Peníze – i když asi mnoho lidí dělá tyhle věci jako hobby, přece jen bez nich to nejde. Kdo všechno vás podporuje, kde podpora vázla, jak je to s podporou tohoto druhu sportu u vás v Karviné? Zlepšuje se situace nebo zhoršuje v posledních letech?

Jak jsem říkal, vše stojí peníze a dělat něco jako koníčka zabere zabere obrovské množství času. Podporu nacházím z toho, co se vybere na členských příspěvcích, které pokryjí zaplacení nájmu tam, kde provozujeme tento sport. Jinak si vše hradíme sami.

V posledních dnech jsem se rozhodl oslovit pár místních podnikatelů, jestli by nepřispěli na nákup sportovního vybavení do SK Ares. Musím říct, že jsem nečekal, že mi nabídnou pomocnou ruku a přispějí darem na tento klub. Takže bych jim tímto chtěl za všechno poděkovat.

Pohled do budoucna – na jaké akce a turnaje si brousíte zuby?

Chtěli bychom získat medaili na mistrovství republiky nebo na mezinárodních turnajích. Vše ale ukáže až čas.

Ptal se Pavel Pečinka
Foto: Lukrecius Chang

verše

Ča oj

Jekhvar rat'i avri džav,
la čhajora prindžard'om.
Lake gil'i gil'avav,
kaj te la čumidav.
Šukar jakha, o nakh baro,
me som igen barikano.
Pherasuñi čhajori,
hiñi terñi, terñori.
Talam laha dživava,
čhave lake kerava.
Te man sasuj kamela,
u oj manca phirela.

Jen ona

Jednou jdu si večerem,
a tu dívku potkal jsem.
Začal jsem jí píseň zpívat,
jen abych ji mohl líbat.
Má krásné oči, nos má trochu větší,
jsem velmi hrdý,
je mladá, mlad'ounká,
má smysl pro humor,
v tom málokdo ji předčí.
Doufám, že s ní budu žít,
hodně dětí chci s ní mít.
Snad její matka souhlas dá,
a ona mi řekne: chci být tvá.

Imrich Horváth

Přeložila Martina Výziblová

Ňiko raz

Avri baro jiv del
ňiko raz man na šunel.
so pre peste urena?
– sar avri denašena...
Avri parno jivoro,
o čhavo khere korkoro.
Soske on pes darana
te ov avri na džala.
Hino igen ciknoro
dilinoro čhavoro
Kaj te čino merkinel
u andro šancos na perel.
Kana tu čino baroha,
korkoro avri phireha.
Te tut buter god'i ela
u e daj pes na darala.

Nikdo

Venku spousta sněhu padá,
a mě nikdo neposlouchá.
Co na sebe obléknou?
Jak do zimy vyběhnout...
Bílý snížek napad' nám,
malý chlapec doma sám.
Ale jen se nebojte,
však on sám ven nepůjde.
O světě nic neví a je moc malý,
aby dal na sebe pozor,
takoví se potom snadno
do příkopu svalí.
Povyrosteš za pár let,
potom sám ven budeš smět.
Až víc rozumu dostaneš,
pak mámě vrásky dělat nebudeš.

Imrich Horváth

Přeložila Martina Výziblová

Památník zavražděným evropským Romům v Berlíně

V Berlíně byl 24. října odhalen památník zavražděným evropským Romům za účasti německé kancléřsky Angely Merkelové a prezidenta Joachima Gaucka, bývalého prezidenta Richarda von Weizsackera a dalších německých politiků.

Byl jsem přímým účastníkem pozvaným představitelem Rady německých Sintů a Romů panem Romani Rose. Tato organizace byla i organizátorem této akce a dlouholetým prosazovatelem jeho stavby už od roku 1992, kdy vláda rozhodla, že tento památník zde bude a vybrala i místo v nejrušnější části Berlína.

Dovolte několik osobních postřehů.

Trvalo dvacet let než došlo ke stavbě. Důvody prodlevy nejsou docela zřejmé. Nemohlo jimi být jen váhání nad výběrem nejlepšího návrhu, kterým se stal návrh židovského umělce Dani Karavana, ač to jisté zpoždění mohlo vyvolat. Ale i v Německu předcházelo prosazení Romů a jejich požadavků dosti dlouhé období provázené demonstracemi samotných Romů. Dnes však jsou již Romové a Sintové v Německu respektovanou národnostní skupinou, jistě více než u nás doma.

Památníkem je kruhové jezírko se dnem, které vyvolává dojem bezednosti. Na povrchu pak plave trojúhelníková deska, symbolizující označení romských vězňů v koncentracích. Na ní je vždy čerstvá květina, kterou každý den správce památníku vyměňuje a to tak, že deska sjede pod hladinu do zvláštního prostoru, kde ji správce vymění a pak znovu vypluje. Nepochybně znamená denně se obnovující vzpomínku na oběti. V okruhu kolem jezírka jsou zabudované kameny s vytesanými jmény koncentračních táborů v Evropě. Před vstupem do Památníku najdeme panely s informačními nápisy v němčině, romštině a angličtině.

Vím, že byli pozváni přežijí pamětníci a bývalí vězňové, mezi nimi i čeští, a že veškeré náklady byly přislíbeny k úhradě. Na místě samém jsem však žádného z těchto pamětníků nezaznamenal. Stáří i nemoci už sehrály svoji smutnou roli. Přítomno bylo nejméně 200 německých Romů a Sintů. Byl vidět, že nepatří mezi chudé příbuzné svých občanů z větší nové společnosti. To byl konečně i důvod, proč Romani Rose mohl ve svém projevu zdůraznit, že důvody k likvidaci Romů nespočívaly ve způsobu života Romů, ale v rase. To bylo ostatně známo i o českých a moravských Romech, kteří už měli dobře započatý proces integrace ve venkovských společenstvích, stejně jako němečtí Sintové a Romové. To by konec konců mohli vzít na vědomí i naši občané. Romani Rose požadoval, aby vůči „naší minoritě byla věci rasismu věnována stejná pozornost jako antisemitismu“. S tím bychom se zatím mohli smířit i my. **Karel Holomek**

**Diskuze
kniha návštěv**

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

Denisa Balogová: Díky rodičům jsem teď tam, kde jsem

Dokončení ze str. I

cestuju a dokud to jde, tak toho chci maximálně využít.“

Co se týká názorů na „romskou problematiku“, v Německu pracu-

jící mladá Romka odpovídá: „V Česku samozřejmě existují Romové, co pracují a starají se o svoji rodinu, ale je taky hodně těch,

kteří nám vlastně dělají ostudu. Ale myslím že podobné je to i u českých lidí, u Němců, Řeků a Turků.“

Ptal se Pavel Pečinka

Veronika Vašková: Chci si splnit sen – být právníčkou

Veronika Vašková pochází z Hodonína. K původním, zde už před druhou světovou válkou usazeným moravským Romům ale nepatří, její předci z matčiny strany přišli ze Slovenska.

Veronika má, sedmiletého bratra, který zpívá a hraje na klávesy. Sestře je třináct a „dělá“ především do latinsko-amerických tanců.

„U nás doma se moc romsky nemluví,“ zamýšlí se Veronika nad tím, k jakému z obou jazyků má blíž. V dětství měla kamarády Neromy i Romy. Na základní škole, kam chodila, žádné konflikty kvůli svému původu nezažila.

„Neromové mě vzali mezi sebe a respektovali mě. Nás Romů bylo ve škole jen pět. S žádnou diskriminací jsem se ale ještě ve škole neselekala a doufám, že ani nesetkám,“ ubezpečuje se Veronika. V současnosti studuje obor veřejnoprávní činnost na soukromé střední sko-

le – Manažerské akademii v Jihlavě. Nejsou tam kromě ní žádní další Romové. Proč se rozhodla zrovna pro tento obor? „Od mala jsem chtěla být právníčkou, tak doufám, že by mi tenhle sen mohl vyjít,“ vysvětluje.

A co záliby Veroniky? „No určité tanec a hudba, samozřejmě romská, ale poslechnu si i funky, jazz i něco moderního. Sem tam si taky přečtu nějaký ten časopis pro nás holky. Do klubů ani na diskotéky moc nechodím, většinou spíš na romské zábavy, ale to jen když jde celá naše rodina.“

O rodině chce mladá Romka z Hodonína přemýšlet, až když bude mít dokončenou školu a zajištěnou práci. Jak říká, tuhle její představu plně podporují její rodiče i sourozenci: „Chtějí, abych byla vzdělaná a zajistila si tak dobrou budoucnost.“

Ptal se Pavel Pečínka

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na listopad 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Stálá expozice: Příběh Romů

Moderně pojetá stálá expozice Muzea romské kultury představuje příběh Romů ve světových dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek.

Výstavy

Romové ve fotografii Jozefa Kolarčíka-Fintického
Výstava historických fotografií Jozefa Kolarčíka-Fintického je unikátním pohledem do tradičního života a kultury Romů na východním Slovensku v první polovině 20. století.

Na výstavě uvidíte černobílé portréty, fotografie zachycující tradiční řemesla, hudbu, tanec či rodinné rituály.
20. 9.–20. 1. 2013

Romové na Gemeru-Malohontě

Výstava převzatá z Gemersko-malohontského muzea v Rimavské Sobotě zachycuje tradice bydlení, výtvarný projev, odívání, stravování a tradiční řemeslo Romů žijících na území v okolí města Rimavská Sobota.
11. 10.–17. 2. 2013

DOPROVODNÝ PROGRAM

Let's dance: Flamenco

Odpoledne věnované fenomenálnímu flamenku v podání Veroniky Vítové a Petra Víta (Festival Iberica). Součástí programu bude i miniworkshop flamenka pro veřejnost. Cena Muzea romské kultury Slavnostní předání Ceny Muzea romské kultury etnografce, socioložce a fotografce PhDr. Evě Davidové, CSc. Eva Davidová je považována za jednu ze zakladatelek české romistiky a stála u zrodu Muzea romské kultury.
20. 11. v 16 hod.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Magne Skjæraasen

Lékař pro život – Příběh Lea Eitingera

Dramatickou životní pout' Lea Eitingera, světoznámého norského psychiatra a humanisty, popisuje autor, novinář, na pozadí drsných historických událostí, které zmítaly dvacátým stoletím a obzvláště drastickým způsobem dopadaly na Židy. Tato kniha vychází v rámci oslav 100. výročí narození Lea Eitingera.

Leo Eitinger se narodil v Lomnici na Tišnovsku, vystudoval Masarykovu univerzitu a v roce 1939 emigroval do Norska. Nacistům však neunikl – nakonec byl deportován do Osvětimi. Po válce se věnoval výzkumu posttraumatické stresové poruchy zejména u lidí, kteří přežili pobyt v koncentračním táboře; je považován za jednoho ze zakladatelů viktimologie.

Z norštiny přeložila Miluše Juříčková. (váz., 224 stran + 4 strany fotografické přílohy, 978-80-7239-288-9)

Nakladatelství Doplněk, Bratislavská 48/50, 602 00 Brno,

tel.: 545 242 455, mob.: 731 507 666, e-mail: objednavky@doplněk.cz

Přehled produkce nakladatelství Doplněk naleznete na webových stránkách www.doplněk.cz

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS	
Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	
Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno. Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.	

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Vydávání Romano hangos

podporuje

Ministerstvo kultury
České republiky